

Poskytování a přijímání péče: K analýze recipročních vazeb mezi chůvami a dětmi

Care-giving, Care-receiving and Care-reciprocating:
Toward an Analysis of the Reciprocal Interconnections
between Nannies and Children

ADÉLA SOURALOVÁ,

MASARYK UNIVERSITY, ASOURALO@FSS.MUNI.CZ

Delegace péče o děti (o dětech, bez dětí)

Child care delegation (without children)

Cíle příspěvku:

- na základě analýzy rozhovorů s chůvami (15) a dětmi (20) nahlédnout do toho, jak chůvy a děti chápou vztahy založené na pečování
- zdůraznění aktivní role dětí ve vyjednávání těchto vztahů
- pohled zprostředkovaný těmi, kdo péči dávají, a těmi, kdo ji poskytují, nám umožňuje zachytit dynamiku utváření vztahů péče a reciproční charakter pečování

Drawing upon the in-depth interviews with 15 nannies and 20 cared-for children, the aim of this paper is to understand **how nannies and children make sense of the delegated care-giving** and the ties which developed in course of the caring. I argue that integration of children's perspectives further contributes to the development of a **conceptual framework which sees care-giving as a reciprocal and relational activity.**

Děti ve výzkumu péče a proč se jim věnovat

**Children
as
(passive)
care-
receivers**

**Children
as active
care-
givers**

Rozšířené tendence v sociologii a antropologii vidět děti jako pasivní loutky v sociálním světě.

Změna paradigmatu v 90. letech 20. století, která podtrhuje aktivní roli dětí a jejich agency ve vztazích a ve formování jejich identit.

Současné výzkumy zdůrazňují, že děti aktivně vyjednávají vztahy péče – s rodiči, příbuznými, kamarády atd. (Eldén 2015).

Pouze málo výzkumů sleduje vztahy dětí a jejich chův (Spyrou 2009).

The category of ‘child’ was seen as a natural fact (Ariès 1962; Hirschfeld 2002) and children as ‘culturally incompetent creatures’ (Hirschfeld 2002, 613), passive learners and ‘adults-in-becoming’ (Thorne 1987, 93).

children ‘as active in the construction and determination of their own social lives, the lives of those around them and of the societies in which they live’ (Prout and James 1997, 8)

Analýza recipročních vztahů skrze utváření rodinných vazeb mezi chůvou a dítětem

Skrze zvyznamňování příbuzenství ve vyprávěních dětí a chův sleduji, jak aktéři a aktérky přemýšlejí o vztazích vznikajících díky každodennímu pečování.

Reciprocita sebe sama (Baldassar 2010), která je mobilizována za účelem udržení pout.

Péče jako jeden z klíčových aktivit, skrze kterou se utváří příbuzenské vazby. Co se tedy děje ve vztahu dítě-chůva a dítě-rodiče, kdy je delegovaná?

- kinship and family as something performed, maintained and displayed in daily life (Howell 2003; Finch 2007; Davies 2012)
- care-giving as the central activity through which kinship is achieved, confirmed and lived (Weismantel 1995; Alber and Drotbohm 2015)
- Alber and Drotbohm (2015, 7):
 - care complements and confirms biological ties,
 - care ‘provides an alternative way of creating kinship in the absence of biological ties’

What happens to child-parent ties when some practices of care-giving are delegated to another person? Does the paid care-giving provided by nannies also act as a way of creating kinship?

Hledání a sdílení blízkosti

Searching and sharing the closeness

„Ona koukala z te postýlky na mě, no ja to vidim jak dnes, a já na ni a já si říkám, my dvě se potřebujem navzájem. Já jsem tehdy měla takovou těžkou krizi nějakou, prostě krizi. No to bylo úžasné.”

„Všechno měl, to jsme opravili všechno, aby měl postýlku, tak to měl. Měl pokojíček, ale dveře byly otevřený, tak jak když byly děti. Ale někdy se taky stalo, že přišel a šup do postele a byl u nás. On byl, my jsme ho brali jako naše dítě.“

Pečování jako aktivita strukturující období po odchodu do důchodu a jako činnost dávající smysl „vstát ráno z postele“.

Biografie péče formování preferovaných (femininních) identit (caring biographies and female identities).

Péče jako aktivita na pomezí práce a ne-práce (between work and non-work).

„She starred at me from her baby bed, I can see it like it was today. And I stared at her and I said to myself, we need each other. I had a kind of big personal crisis those days. Well it was amazing.“

„We reconstructed everything; he had his baby bed, everything. He had his own room and the door was open to our bedroom. It was the same as when we had our kids. And sometimes it happened that he came and whoosh into our bed and he was there with us. We took him as our kid.“

Udržování blízkosti

Maintaining closeness

Jo takové ty české věci, sbírání hřibů, okopávání zahrádky, nějaké pohádky a něco takového. A možná takové to, že jsem cítila v té době, když jsem byla malá, že mám takovou jako babičku. Jak když děcka vždycky říkají, že jezdí za babičkou, tak já jsem měla taky takovou babičku. Protože ono je těžké vyjít, když jsi tady pořád jenom s mamkou a nemáš nikde jinde oporu. (...) Když jsem byla menší, tak jsem to pocítovala, že máš ještě někde jinde tu jistotu, u té babičky, asi to.

Každodenní péče a společné vzpomínky, zážitky. Chození na houby, zavařování marmelády, slavení Vánoc. Prázdniny u babičky jako symbol dětství.

Rozumíme si, protože se známe.

Babička je ta, která je se mnou a stará se o mě.

You know Czech things like the picking mushrooms, working in the garden, Czech fairy tales. But the most important thing I felt those days was that I just had a grandma. When kids say “I’m going to grandma’s”, so I also had such a grandma. You know sometimes it is hard to stay here only with mum and you have no other support. (...) I just felt that with grandma, I had some kind of certainty and support.

Udržování blízkosti

Maintaining closeness

Mia: Narozeniny, Vánoce, svátky. Vždycky na Vánoce jsme u nich a máme toho kapra s bramborovým salátem.

Adéla: Takže přímo na Štědrej den?

Dárky, zmrzliny,
bonbóny...

Mia: Ano.

X

Adéla: Tak to je vás tam hodně...

Placení za péči

Mia: Babička, naše rodina, to je pět lidí, a pak ještě její dcera s manželem a dvěma dětma. Takže deset lidí. Ještě vezmou psi...

Adéla: Tak to musí být úžasný. A to tak je od malička?

Mia: Už od malička trávíme Vánoce tam. Tak nějak doma si to nedokážu představit tu vánoční atmosféru a takhle, protože ve Vietnamu se Vánoce moc neslaví, takže...

Mia: Birthday, Christmas, other days. We are always with them on Christmas and have carp and potato salad [a typical Czech Christmas meal].

Adéla: So right on Christmas Eve?

Gifts, ice creams,
candies

Mia: Yes.

X

Adéla: So there are many of you there...

Paying for care

Mia: Grandmother, our family, that's five people, and then her daughter with her husband and two kids. Ten people together. Besides they take the dogs...

Adéla: It must be awesome, with a big tree. And so it is since childhood?

Mia: Since childhood, we spent Christmas there with my granny. To be honest, I cannot imagine the Christmas atmosphere at home because in Vietnam Christmas is not celebrated much, so...

Chápání blízkosti

Understanding closeness

Když jsme šli za tetou Janou, tak to už bylo takový automatický, že jsem jí šla říct ahoj a šla si do pokoje hrát s jejíma dětma. Už to bylo takový, že jsem se neostýchala a bylo to moc fajn a chodily jsme potom i na hřbitov a já jsem se strašně ptala, kdo to to je a ona mi říkala „no, to je prababička“, a já jsem říkal „fakt jo?“, prostě malá a pak jsem říkala doma mamince, že na hřbitově je naše prababička.

Interpretace vazeb v termínech příbuzenství.

Kód rodinného života, který je spojen s reciprocitou a altruismem.

Česká babička versus vietnamská babička. Česká babička versus rodiče.

Dítě jako součást příbuzenské genealogie české babičky?

Kinwork (di Leonardo 1987),
kinning (Howell 2003)

When we went to Aunt Jana [nanny's daughter], it was automatic that said hello to her and went to the room to play with their children. And we went together to the cemetery and I was curious about who is this and that is. And my granny told me “this is great grandmother.” And I said “wow, really?” Then I came home and told my mum that in the cemetery there is our great grandmother.

Minh: No že je taková postarší, ale pořád milá. Jako určitě bych neřekl něco špatnýho. Nikdy. Ona mě vlastně vychovávala, protože mamka vůbec neměla čas, když jsem byl malej (...) Vždycky si pamatuju, nebo nepamatuju, ale říkala mi to babička, že jsem místo jak se jmenuju, tak jmenuju se Minh Hung, tak jsem říkal jmenuju se Minh Kos, jako podle babičky, to je babičky příjmení, tak jsem říkal, že se tak jmenuju, tak po městě prostě jdu a ty postarší paní se mě pamatujou, když mě ještě babička vozila kočárkem.

Paní Kosová: On někde ve škole si napsal Kos. A my jsme pak byli na rodičáku a učitelka mi říkala, jaktože on píše jako Kos, když je Hung a já říkám, nojo, ježišmarja, když on je u nás a to. (...) A pak doma jsem mu říkala, Mirečku, ale ty se jmenuješ Hung a Kosová jsem já, Kos je děda, ale ve škole to nemůžeš, protože učitelka zůstala to. Ale pak to začal psát to, no. Někdy se spletl, tak učitelka věděla. (...) Tak on viděl, když přišla pošťáčka, tak viděl Kos nebo Kosová. No nebo jsem se podepisovala, že jo.

Mirek: She is elderly but still nice. I would not say anything bad about her. Never. Actually, she raised me because my mum did not have time when I was small (...) I remember that I was saying that my name is Minh Kos, instead of Minh Hung, according to my grandma's surname. And the people around remember since my childhood when my grandma was going with the pram, me inside.

Ms Kosová: Once he signed somewhere Kos in the school. And then I went to parent-child meeting and his teacher asked me why is he writing Kos when his name is Hung? And I said, oh Jesus. (...) And then at home I told him, Minh, your name is Hung, I am Kosová, your grandpa is Kos but at school you cannot say it because the teacher was [shocked]. So he started writing Hung, sometimes he wrote Kos but the teacher already knew why. It was because he saw, for example when postman came, the name Kos or Kosová. Or sometimes I signed myself somewhere.

Reciprocita není jen dávání a přijímání

Reciprocity \neq giving + receiving

Vzájemné emoční vztahy – máme se (rádi).

Pečování jako darování (care-giving as gift-giving, Mauss 1990), péče jako dar? Nebo péče jako komodita, služba?

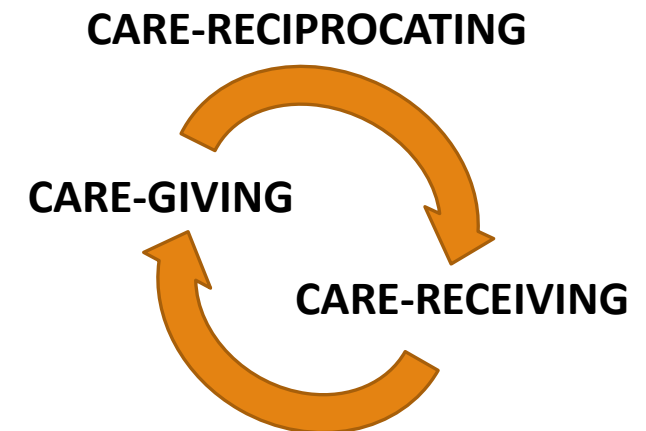

Péče *chův* jako služba/komodita kupovaná *rodiči* a jako dar pro *děti*?

- rozlišení různých perspektiv jako cesta k uznání placené péče?

RECIPROCITA JE DÁVÁNÍ VE VZTAHU K PŘIJÍMÁNÍ A VICE VERSA.

care relations entail not only care-giving and care-receiving but also care-*reciprocating*. Both nannies and children play the roles of givers and receivers; care-giving and care-receiving are inseparable and that care is given in reaction to its reception and *vice versa*.

Děkuji za pozornost!
Thank you for your attention!

asouralo@fss.muni.cz

